

GIÁO DỤC QUYỀN CON NGƯỜI TRONG DẠY HỌC GIÁO DỤC CÔNG DÂN Ở TRƯỜNG THCS NGUYỄN DU, PHƯỜNG PHAN ĐÌNH PHÙNG, THÁI NGUYÊN

Nguyễn Thị Khương
Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên
Duong Thi Thanh Mai
Trường THCS Nguyễn Du, Tỉnh Thái Nguyên

Tóm tắt: Giáo dục quyền con người (QCN) được khẳng định trong hầu hết các công ước quốc tế về quyền con người và được xem là một nghĩa vụ cơ bản của các quốc gia trong tiến trình hội nhập quốc tế. Đối với học sinh, giáo dục QCN là quá trình trang bị những tri thức nền tảng về quyền con người, qua đó góp phần hình thành ở các em nhận thức đúng đắn, thái độ tích cực và hành vi phù hợp trong việc tôn trọng, thực hiện và bảo vệ quyền của bản thân cũng như của người khác. Thông qua việc nghiên cứu thực tiễn giáo dục QCN trong dạy học môn GDCD ở trường THCS Nguyễn Du, phường Phan Đình Phùng, Thái Nguyên bằng các phương pháp điều tra xã hội học, quan sát, nghiên cứu hồ sơ sư phạm... bài viết chỉ ra thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục quyền con người trong dạy học môn GDCD. Nội dung của bài viết là gợi ý quan trọng để thực hiện tốt việc giáo dục QCN cho học sinh THCS trong dạy học môn GDCD ở nước ta hiện nay.

Từ khóa: Tích hợp, học sinh, quyền con người, giáo dục, giáo dục quyền con người

HUMAN RIGHTS EDUCATION IN CIVIC EDUCATION TEACHING AT NGUYEN DU SECONDARY SCHOOL, PHAN DINH PHUNG WARD, THAI NGUYEN

Nguyen Thi Khuong
University of Education – Thai Nguyen University
Duong Thi Thanh Mai
Nguyen Du Secondary School, Thai Nguyen Province

Abstract: Human Rights Education (HRE) has been affirmed in most international conventions on human rights and is considered a fundamental obligation of nations in the process of international integration. For students, HRE equips them with essential knowledge about human rights, thereby fostering accurate awareness, positive attitudes, and appropriate behaviors in respecting, exercising, and protecting their own rights as well as those of others. Through examining the practical implementation of HRE in Civic Education (CE) classes at Nguyen Du Secondary School, Phan Dinh Phung Ward, Thai Nguyen, using sociological surveys, observation, and pedagogical record analysis, this study identifies the current situation and proposes several solutions to improve the effectiveness of HRE in CE teaching. The findings provide important implications for effectively implementing HRE for secondary school students in Civic Education teaching in Vietnam today.

Keywords: Integration, students, human rights, education, human rights education

Nhận bài: 13/08/2025

Phản biện: 13/09/2025

Duyệt đăng: 17/09/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bảo đảm quyền con người là một trong những lĩnh vực trọng yếu, góp phần xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Việc giáo dục QCN cho học sinh THCS không chỉ là giải pháp thiết thực nhằm tăng cường bảo đảm QCN cho lứa tuổi này, mà còn là xu thế tất yếu trên phạm vi toàn cầu, phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục ở nước ta hiện nay. Môn Giáo dục công dân (GDCD) ở bậc THCS, với thời lượng 1 tiết/tuần, giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành cho học sinh nhận thức đúng đắn, thái độ tích cực và hành vi tôn trọng QCN. Đồng thời, đây cũng là môn học có nhiều ưu thế trong việc tổ chức các hoạt động nhằm tích hợp giáo dục QCN cho học sinh.

Những năm gần đây, trường THCS Nguyễn Du, nằm trên địa bàn phường Phan Đình Phùng của tỉnh Thái Nguyên (sau đây gọi tắt là trường THCS Nguyễn Du) đã rất chú trọng đến việc tích hợp giáo dục QCN cho học sinh trong dạy học môn GDCD. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy vẫn còn nhiều khoảng trống cần được lấp đầy để tăng hiệu quả giáo dục. Điều này sẽ được thực hiện bằng những giải pháp cụ thể, khả thi nhằm thực hiện tốt hơn các quy định pháp luật của Nhà nước về giáo dục QCN cho học sinh THCS.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát chung về giáo dục QCN cho học sinh THCS

Quyền con người là một nội dung cơ bản trong

tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đấu tranh cho các quyền tự do, dân chủ, quan tâm bảo vệ quyền của nhân dân lao động, đặc biệt là các nhóm người yếu thế trong xã hội là mục tiêu cách mạng của Người. Trong Tuyên ngôn độc lập, Người viết “Tất cả mọi người sinh ra đều có quyền bình đẳng. Tạo hoá cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được, trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc”. Nghiên cứu về quyền con người và giáo dục QCN cho học sinh đã và đang trở thành một hướng tiếp cận thu hút được sự quan tâm của nhiều nhà khoa học, thể hiện qua các công trình, bài viết tiêu biểu như: “Giáo dục quyền con người ở Việt Nam hiện nay” của tác giả Đào Thị Tùng, “Giáo dục quyền con người trong chương trình môn Giáo dục kinh tế và pháp luật cấp trung học phổ thông” của tác giả Đào Thị Thúy, tài liệu hướng dẫn giảng dạy “Giáo dục quyền con người trong Chương trình giáo dục phổ thông cấp THCS ở Việt Nam”... Các công trình này đã tiếp cận nghiên cứu giáo dục QCN trong trường phổ thông từ nhiều phương diện khác nhau như vai trò, ý nghĩa của giáo dục QCN, nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức giáo dục QCN... Đây là những gợi mở quan trọng để các trường học thực hiện giáo dục QCN cho học sinh đạt hiệu quả cao. Trong phạm vi bài viết này, khái niệm QCN được thống nhất sử dụng theo quan điểm: “Quyền con người là những phẩm giá vốn có thuộc về tất cả mọi người mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào về giới tính, ngôn ngữ, chủng tộc, màu da, quốc tịch, tôn giáo, cư trú, nghề nghiệp, tình trạng khuyết tật, địa vị xã hội hay bất cứ tình trạng nào khác, được pháp luật ghi nhận và bảo vệ thông qua các điều ước, luật tập quán và các văn kiện trong hệ thống pháp luật quốc tế và pháp luật của mỗi quốc gia”

Giáo dục QCN (nhân quyền) là chủ đề mà quốc tế luôn hướng tới trong hành trình xây dựng một thế giới đại đồng. Giáo dục QCN cũng là mối quan tâm hàng đầu của Nhà nước Việt Nam cũng như các cấp Bộ, ngành, các trường học từ mầm non đến đại học ở nước ta trong suốt nhiều năm qua. Giáo dục QCN giờ đây là nội dung bắt buộc phải thực hiện trong các trường học. “Giáo dục và đào tạo về nhân quyền bao gồm tất cả các hoạt động giáo dục, đào tạo, thông tin, nâng cao nhận thức và các hoạt động học tập nhằm thúc đẩy sự

tôn trọng và chấp hành trên toàn cầu đối với tất cả các quyền con người và các tự do căn bản và qua đó đóng góp trở lại với việc ngăn chặn các vi phạm và lạm dụng nhân quyền bằng cách cung cấp cho mọi người kiến thức, kỹ năng và sự hiểu biết cũng như xây dựng thái độ và hành xử, để trao cho khả năng đóng góp vào việc xây dựng và thúc đẩy một cách văn hóa toàn cầu về nhân quyền”. Giáo dục quyền con người còn được hiểu “là một quá trình có sự tham gia bao gồm các hoạt động học tập được thiết kế có chủ ý sử dụng kiến thức, giá trị và kỹ năng quyền con người làm nội dung chính, hướng tới công chúng để giúp họ hiểu hơn về trải nghiệm bản thân và kiểm soát cuộc sống”. Giáo dục QCN cho học sinh THCS có các đặc điểm sau:

Chủ thể chính của hoạt động giáo dục quyền con người trong nhà trường là giáo viên, trong khi đối tượng trung tâm là học sinh.

Giáo dục QCN không chỉ cung cấp kiến thức mà còn giáo dục hành vi và hình thành thái độ cho học sinh về bảo vệ QCN trong cuộc sống hàng ngày.

Giáo dục QCN cho học sinh phải được tiến hành thường xuyên và đồng bộ bằng nhiều hình thức, cấp độ và phương pháp giáo dục khác nhau.

Như vậy, có thể khẳng định giáo dục QCN cho học sinh THCS là quá trình trang bị cho học sinh tri thức, kỹ năng và giá trị nâng cao quyền con người, từ đó hình thành ở học sinh hành động, trách nhiệm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của con người khi tham gia vào các mối quan hệ xã hội. Giáo dục quyền con người cho học sinh, do đó, có vai trò, ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Thông qua giáo dục QCN, học sinh có thể biết được mình có những quyền gì, biết bảo vệ quyền của mình cũng như của người khác; giúp thay đổi hành vi, thái độ của học sinh về quan điểm, giá trị sống; tạo động lực cho học sinh chia sẻ và tôn trọng những giá trị cá biệt của mình và của người khác... Giáo dục QCN là điều kiện tiên quyết và có ý nghĩa như là biện pháp phòng ngừa vi phạm QCN để hướng tới một xã hội thượng tôn pháp luật, công bằng, tự do, bình đẳng, bác ái và hạnh phúc.

Bước đột phá có ý nghĩa chiến lược trong giáo dục QCN ở nước ta được thể hiện trong các văn bản của nhà nước thời gian qua, bao gồm: Quyết định số 1309/QĐ-TTg ngày 05/09/2017 của Thủ tướng Chính phủ “Phê duyệt Đề án đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong

hệ thống giáo dục quốc dân”; Chỉ thị số 34/CT-TTg ngày 21/12/2021 của Thủ tướng Chính phủ “Về việc tăng cường thực hiện đề án đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong hệ thống giáo dục quốc dân”; Quyết định số 4745/QĐ-BGDĐT ngày 30/12/2022 của Bộ Giáo dục và Đào tạo “*Quyết định phê duyệt khung nội dung giáo dục quyền con người trong chương trình giáo dục phổ thông dành cho học sinh cấp trung học cơ sở và cấp trung học phổ thông*”.

Các văn bản có tính chất pháp quy này là bước đệm quan trọng để công tác giáo dục quyền con người ở Việt Nam được thực hiện đồng thời trên phạm vi cả nước.

2.2. Thực trạng và giải pháp giáo dục QCN tại trường THCS Nguyễn Du trong dạy học môn GDCD

Trường THCS Nguyễn Du, tọa lạc tại phường Phan Đình Phùng, tỉnh Thái Nguyên, là một trong những cơ sở giáo dục có bề dày truyền thống trong dạy học và giáo dục học sinh. Với vị trí trung tâm, nhà trường luôn nhận được sự quan tâm, tin tưởng của phụ huynh, trở thành địa chỉ uy tín trong công tác đào tạo thế hệ trẻ. Phần lớn học sinh cư trú trên địa bàn đô thị, có nhiều điều kiện thuận lợi cho việc học tập, đi lại và phát triển toàn diện. Đặc biệt, đa số học sinh có ý thức kỷ luật tốt, nhận thức đồng đều, tạo môi trường học tập tích cực. Năm học 2024–2025, trường có 33 lớp với hơn 1.400 học sinh, trong đó 86,6% đạt học lực khá, giỏi và 97% đạt loại rèn luyện tốt. Ngoài mục tiêu “dạy chữ”, nhà trường đặc biệt chú trọng “dạy người”, tăng cường giáo dục đạo đức, lối sống, ý thức pháp luật, cũng như tích hợp các giá trị văn hóa, quyền con người (QCN) trong chương trình giáo dục công dân (GDCD).

Việc giáo dục QCN tại trường được triển khai thông qua nhiều hình thức: lồng ghép trong các môn học, tổ chức hoạt động trải nghiệm, ngoại khóa, diễn đàn, tọa đàm về quyền trẻ em, bình đẳng giới. Trong đó, lồng ghép vào môn GDCD là phổ biến nhất. Dựa trên khung nội dung giáo dục QCN của Bộ GD&ĐT, các giáo viên đã tích hợp linh hoạt các nội dung: quyền chính trị, dân sự, kinh tế, xã hội, văn hóa, cũng như quyền của nhóm xã hội dễ bị tổn thương. Ví dụ, ở lớp 6 học sinh tìm hiểu quyền được giáo dục, chăm sóc sức khỏe; lớp 7 tập trung vào quyền bảo vệ thân thể và đời sống riêng tư; lớp 8 khai thác quyền bình đẳng giới, quyền an sinh xã hội; lớp 9 đề cập đến quyền tự do kinh doanh, bình đẳng trước pháp luật. Phương pháp dạy học tích cực như thảo luận

nhóm, xử lý tình huống, trò chơi học tập được áp dụng để tăng cường sự hứng thú và gắn kết giữa tri thức và thực tiễn.

Khảo sát hơn 300 học sinh cho thấy những chuyển biến rõ rệt. Về nhận thức, 77% học sinh hiểu khái niệm cơ bản về QCN, 82% có thể nêu tên ít nhất ba quyền cơ bản. Về thái độ, 75% khẳng định tầm quan trọng của việc tôn trọng quyền người khác, 68% bày tỏ quan tâm tới quyền trẻ em. Về hành vi, 70% chủ động bảo vệ quyền bản thân, 65% tôn trọng quyền bạn bè hơn trước. Điều này chứng minh học sinh không chỉ nắm kiến thức mà còn có sự chuyển hóa thành hành động cụ thể. Về phía giáo viên, kế hoạch bài dạy thể hiện rõ nội dung tích hợp QCN, sử dụng hình thức đa dạng như liên hệ, tình huống, nghiên cứu trường hợp. 100% giáo viên GDCD được phỏng vấn cho rằng học sinh đã nhận diện được các vấn đề về QCN, thể hiện tư duy phản biện, thậm chí có hành động thực tế bảo vệ quyền bản thân và người khác.

Tuy nhiên, thực tiễn cũng bộc lộ hạn chế. Về học sinh, 23% vẫn nhầm lẫn giữa QCN và quyền công dân, hơn 20% thừa nhận đôi khi chưa kiểm chế, có hành vi chưa tôn trọng quyền người khác. Về giáo viên, tài liệu chuyên sâu về QCN còn thiếu, dẫn đến nội dung giảng dạy nghèo nàn, thiên về lý thuyết, ít trải nghiệm thực tế. Một số giờ học chưa tạo được hứng thú, học sinh còn thụ động. Công tác kiểm tra, đánh giá hành vi và nhận thức sau mỗi bài học QCN chưa thường xuyên. Về phía quản lý, mặc dù có chỉ đạo lồng ghép QCN, song hoạt động kiểm tra, đánh giá còn mang tính hình thức, chủ yếu dừng ở việc xem xét kế hoạch bài dạy mà chưa chú trọng dự giờ, đánh giá thực tiễn. Nguồn lực hỗ trợ, tài liệu, học liệu và thiết bị phục vụ giáo dục QCN chưa được quan tâm đầy đủ.

Như vậy, giáo dục QCN trong dạy học GDCD ở trường THCS Nguyễn Du đã đạt nhiều kết quả tích cực: học sinh nâng cao nhận thức, thái độ, hành vi, giáo viên chủ động lồng ghép, áp dụng phương pháp tích cực. Song vẫn còn tồn tại hạn chế từ phía học sinh, giáo viên, và công tác quản lý. Để nâng cao hiệu quả, cần một số giải pháp cụ thể: (1) Bổ sung tài liệu chuyên sâu, đào tạo bồi dưỡng giáo viên về QCN; (2) Tăng cường hoạt động trải nghiệm, gắn lý thuyết với thực tiễn; (3) Đẩy mạnh kiểm tra, đánh giá thường xuyên nhằm điều chỉnh kịp thời; (4) Quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, học liệu, thiết bị hỗ trợ; (5) Có chính sách quản lý chặt chẽ, kiểm tra hiệu quả triển khai lồng ghép QCN.

Tóm lại, việc giáo dục QCN trong môn GDCD

tại trường THCS Nguyễn Du vừa khẳng định giá trị thực tiễn, vừa cho thấy những yêu cầu cấp bách về đổi mới phương pháp, bổ sung tài liệu, nâng cao năng lực giáo viên và quản lý. Những kết quả đạt được là nền tảng để tiếp tục phát triển, nhằm hình thành thế hệ học sinh có tri thức, thái độ, hành vi phù hợp trong việc tôn trọng, bảo vệ quyền con người, đáp ứng yêu cầu xây dựng công dân toàn diện trong thời đại mới.

2.3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả giáo dục quyền con người trong môn GDCD ở trường THCS Nguyễn Du

Để nâng cao hiệu quả giáo dục quyền con người (QCN) trong dạy học môn Giáo dục công dân (GDCD) tại Trường THCS Nguyễn Du, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp từ phía học sinh, giáo viên và các cấp quản lý. Trước hết, việc bồi dưỡng kiến thức chuyên sâu về QCN cho giáo viên là nhiệm vụ cấp thiết. Thực tế cho thấy, hạn chế lớn trong quá trình dạy học là giáo viên còn thiếu nền tảng lý luận và kinh nghiệm chuyên biệt về nhân quyền. Do đó, việc tổ chức các lớp tập huấn, chuyên đề nhằm cung cấp kiến thức mới, cập nhật các vấn đề nhân quyền trong nước và quốc tế sẽ giúp giáo viên củng cố năng lực, tổ chức bài học sinh động, gắn lý thuyết với thực tiễn, khắc phục lối truyền đạt một chiều và khuyến khích sự chủ động, sáng tạo của học sinh.

Song song với việc bồi dưỡng kiến thức, đổi mới phương pháp dạy học cũng là giải pháp trọng tâm. Việc sử dụng các phương pháp tích cực như dạy học dự án, thảo luận nhóm, xử lý tình huống, đóng vai... sẽ giúp học sinh chủ động hơn trong quá trình tiếp thu và vận dụng kiến thức QCN. Những tình huống gắn liền với đời sống thực tiễn không chỉ tăng sự hứng thú, mà còn giúp học sinh phát triển các năng lực quan trọng như tư duy phản biện, kỹ năng hợp tác, giao tiếp và giải quyết vấn đề – những năng lực thiết yếu trong bối cảnh đổi mới giáo dục. Nếu chỉ dạy QCN một cách lý thuyết, học sinh sẽ khó nhớ và khó áp dụng; ngược lại, gắn kết với trải nghiệm sẽ tạo điều kiện để tri thức chuyển hóa thành hành động cụ thể.

Bên cạnh đó, nâng cao năng lực thiết kế bài dạy tích hợp QCN cũng đóng vai trò then chốt. Giáo viên cần biết lựa chọn những bài học phù hợp trong môn GDCD để lồng ghép khéo léo nội dung QCN, vừa đảm bảo mục tiêu kiến thức, vừa giúp học sinh nhận diện giá trị nhân quyền. Kế hoạch bài dạy phải được xây dựng bài bản: lựa chọn nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, thiết kế hoạt động học tập, và đặc biệt là chuẩn bị

công cụ, tiêu chí đánh giá phù hợp. Nhà trường cần tổ chức hội thảo, bồi dưỡng chuyên đề về thiết kế bài giảng tích hợp, đồng thời khuyến khích giáo viên tự học, tự nghiên cứu và tham gia các khóa đào tạo để nâng cao năng lực sư phạm.

Một giải pháp quan trọng khác là tăng cường các hoạt động trải nghiệm và ngoại khóa. Thực tiễn cho thấy, học sinh hứng thú và tiếp thu nhanh hơn khi được tham gia vào các diễn đàn, sân khấu hóa, đóng kịch hay tọa đàm về những chủ đề liên quan đến quyền trẻ em, quyền công dân, bình đẳng giới... Những hoạt động này không chỉ củng cố tri thức đã học trên lớp, mà còn tạo môi trường để học sinh rèn luyện kỹ năng giao tiếp, ứng xử, hợp tác, cũng như phát huy tinh thần sáng tạo và trách nhiệm công dân. Đây là cách để giáo dục QCN trở nên gần gũi, sinh động và gắn bó mật thiết với thực tiễn đời sống của học sinh.

Đồng thời, việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập về QCN cần được thực hiện khoa học và toàn diện hơn. Hiện nay, việc đánh giá chủ yếu tập trung vào kiến thức môn GDCD mà chưa chú trọng đến năng lực và hành vi liên quan đến QCN. Giáo viên cần mở rộng hình thức đánh giá, không chỉ qua bài kiểm tra viết hay trắc nghiệm mà còn thông qua quan sát thái độ, hành vi, cách ứng xử của học sinh trong sinh hoạt hằng ngày. Việc xây dựng bộ tiêu chí đánh giá năng lực QCN sẽ giúp giáo viên có cơ sở khách quan để theo dõi tiến bộ của học sinh, đồng thời khuyến khích các em hình thành những thói quen, hành vi tích cực, bền vững.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục quyền con người trong dạy học môn GDCD ở cấp THCS là cần thiết và có ý nghĩa thiết thực. Từ thực trạng giáo dục QCN trong dạy học môn GDCD ở trường THCS Nguyễn Du cho thấy vẫn còn những khoảng trống, những hạn chế nhất định đòi hỏi phải các giải pháp đưa ra cần phải được tiến hành một cách đồng bộ mới có thể góp phần hình thành phẩm chất và năng lực học sinh trong giáo dục QCN. Do đó, về phía các cơ quan quản lý giáo dục cần tăng cường tập huấn, biên soạn tài liệu hướng dẫn về giáo dục QCN cho học sinh. Về phía nhà trường THCS Nguyễn Du cần tạo điều kiện và khuyến khích giáo viên GDCD đổi mới phương pháp, tổ chức hoạt động trải nghiệm trong dạy học các nội dung về QCN. Về phía giáo viên cần chủ động nghiên cứu, sáng tạo, liên hệ thực tiễn, phối hợp với nhà trường và gia đình học sinh trong giáo dục quyền con người cho học sinh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Quyết định số 4745/QĐ-BGDĐT ngày 30/12/2022, “*Quyết định phê duyệt khung nội dung giáo dục quyền con người trong chương trình giáo dục phổ thông dành cho học sinh cấp trung học cơ sở và cấp trung học phổ thông*”.
2. Diễn đàn châu Á – Thái Bình Dương: Giáo dục quyền con người, tài liệu dành cho các cơ quan quyền con người quốc gia, tr.19.
3. Học viện chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, *Các văn kiện quốc tế, khu vực về quyền con người - Tuyển chọn* (Sách tham khảo) Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội, 2023, tr.110
4. Học viện chính trị quốc gia Hồ Chí Minh: *Tài liệu hướng dẫn giảng dạy “Giáo dục quyền con người trong Chương trình giáo dục phổ thông cấp THCS ở Việt Nam”*, NXB Lý luận Chính trị.
5. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Nxb.Chính trị quốc gia Sự thật, H.2011, t.4, tr.1
6. Tường Duy Kiên (Chủ biên), *Lý luận về quyền con người và giáo dục quyền con người*, NXB Chính trị Quốc gia sự thật, 2024.
7. Tường Duy Kiên, Nguyễn Thị Thanh Hải (Chủ biên), *Quyền con người trong phát triển xã hội*, NXB Chính trị Quốc gia sự thật, 2024.
8. Đào Thị Tùng, “*Giáo dục quyền con người ở Việt Nam hiện nay*”, Tạp chí Khoa học Chính trị, <https://khoaahocchinhtri.vn/>.
9. Đào Thị Thúy, “*Giáo dục quyền con người trong chương trình môn Giáo dục kinh tế và pháp luật cấp trung học phổ thông*”;<http://poi.htu.edu.vn/>.
10. Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, *Quyết định số 1309/QĐ-TTg ngày 05/09/2017 của Thủ tướng Chính phủ “Phê duyệt Đề án đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong hệ thống giáo dục quốc dân”*
11. Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam, *Chỉ thị số 34/CT-TTg ngày 21/12/2021 của Thủ tướng Chính phủ “Về việc tăng cường thực hiện đề án đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong hệ thống giáo dục quốc dân”*.